

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Матеріали
науково-педагогічного
підвищення кваліфікації

*27 листопада 2023 року —
28 січня 2024 року*

За редакцією
професора В. Г. Марічереда

Одеса

ОНМедУ

2024

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ
ОСВІТИ**

Матеріали
науково-педагогічного
підвищення кваліфікації

*27 листопада 2023 року —
28 січня 2024 року*

За редакцією
професора В. Г. Марічереда

Одеса

ОНМедУ

2024

Члени організаційного комітету:

Марічерета Валерія Геннадіївна — д. мед. н., професор, перший проректор; **Бурячківський Едуард Станіславович** — к. мед. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи; **Борщ Вікторія Ігорівна** — д. е. н., доцент, проректор з перспективного розвитку; **Кусик Наталія Львівна** — к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту охорони здоров'я, начальник навчально-методичного відділу; **Анненкова Ірина Петрівна** — д. пед. н., доцент, професор кафедри менеджменту охорони здоров'я, начальник навчального відділу; **Усиченко Катерина Миколаївна** — к. мед. н., доцент, доцент кафедри інфекційних хвороб, в. о. начальника сектору забезпечення якості освіти; **Годлевський Леонід Семенович** — д. мед. н., професор, завідувач кафедри фізіології та біофізики; **Опря Євген Васильович** — д. мед. н., професор, завідувач кафедри психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії; **Ханжи Володимир Борисович** — д. філос. н., професор, завідувач кафедри філософії, біоетики та іноземних мов, голова комісії з питань академічної доброчесності, етики та взаємин; **Сікорська Ольга Олександрівна** — к. філол. н., доцент, завідувачка кафедри суспільних наук, голова комісії з функціонування державної мови

Рекомендовано до друку

Вченою радою Одеського національного медичного університету

МОЗ України

(Протокол № 8 від 24.04.2024 р.)

О-72 **Освітні інновації у закладах вищої медичної освіти : матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації (27 листопада 2023 року — 28 січня 2024 року)** [Електронне видання] / за ред. проф. В. Г. Марічерета. — Одеса : ОНМедУ, 2024. — 208 с.

ISBN 978-966-443-129-0

У збірнику подано матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Освітні інновації у закладах вищої медичної освіти» (27 листопада 2023 року — 28 січня 2024 року). Мета науково-педагогічного підвищення кваліфікації — сприяння засвоєнню та удосконаленню практичних умінь і навичок з інноваційних технологій, форм, методів, засобів навчання та застосування інноваційних технологій реалізації змісту навчання.

УДК 618.5-089.888.61-085.33

дичної освіти і науки : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Харків, 8 квітня 2021 р.) / ред. кол. : В. А. Капустник, В. Д. Марковський, В. В. М'ясоєдов та ін. Харків : ХНМУ, 2021. С. 41–42.

2. Осіпов О. С., Безручко М. В. Використання клінічних багаторівневих ситуаційних задач при вивченні хірургії. *Удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах*. 2016. С. 162–163.

3. Попова Л. М., Шевченко О. І. Шляхи оптимізації якості навчального процесу на клінічній кафедрі медичного університету у сучасних реаліях [Електронне видання]. *Забезпечення якості освіти у вищій медичній школі* : наук.-метод. міжуніверситет. конф. з міжнар. участю. Одеса, 18–20 січня 2023 року : матеріали конф. / за ред. д. мед. н., проф. В. Г. Марічереда. Одеса : ОНМедУ, 2023. С. 181–184.

4. Ситуаційні задачі з гінекології : навч. посіб. / І. З. Гладчук та ін. ; за ред. проф. І. З. Гладчука. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 164 с.

5. Wang Y. Influence of Virtual Reality Technology on Clinical Thinking Cultivation of Medical Students. *Journal of Healthcare Engineering*. 2021. P. 1–8.

КОМПЕТЕНТНІСНЕ НАВЧАННЯ В МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мельниченко М. Г.

д. мед. н., професор, професор кафедри загальної, дитячої та військової хірургії з курсом урології

Елій Л. Б.

к. мед. н., доцент, доцент кафедри загальної, дитячої та військової хірургії з курсом урології

Одеський національний медичний університет

Останніми часом відомі міжнародні освітні організації, такі як ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, ПРООН, Рада Європи, ОЕСР, Міжнародний департамент стандартів тощо, спрямовують свою діяльність на впровадження компетентнісно орієнтованої освіти. На думку багатьох дослідників, це потрібно для підвищення потенціалу здобувачів з огляду на соціальні, економічні, політичні та культурні трансформації у світі та в сучасному суспільстві. Ми згодні з авторами, що при «компетентнісно орієнтованій освіті навчальні цілі, закріплені в стандартах, сформовані ринком праці» [1].

При такому підході відбувається перехід від «традиційної освіти», в центрі якого знаходиться викладання, до освіти, орієнтованої на навчання навичок, де центром навчального процесу є здобувачі [1].

Один з найбільш визнаних міжнародних експертів концепції компетентності Франц Вайнерт стверджує, що немає як єдиного застосування концепції компетентності, так і загальноприйнятого визначення даного терміна. Найбільш прийнятими є визначення Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) компетентності (англ. competence) як «спроможності успішно відповідати на потреби або успішно виконувати завдання» [2].

Сам термін «компетенція» має багато значень, у тому числі в юридичному й організаційному сенсі це означає «сферу відповідальності», а в галузі освіти синонімом його є «здібності», яким можна навчитись, — на відміну від загальних когнітивних здібностей особистості [2].

Якщо освіта базується на компетенціях, то це функціональний підхід, що підкреслює значущість набутих навичок та оцінює майстерність здобувачів відповідно до результатів практичного застосування [3], тобто їхню здатність виконувати те, чого вони навчилися. В основу компетентнісного підходу до визначення сутності вищої освіти покладено прагнення до реалізації двох основних завдань: освіта формує у здобувачів необхідні професійні якості за потребою роботодавця; уніфіковані оцінки результатів сучасної освіти відображаються у таких категоріях, які можуть бути враховані в кожному освітньому закладі будь-якої країни [4, 5].

Однак на прикладі вищої медичної освіти, якщо компетенція розглядається як здатність здобувача практично вирішувати завдання у медичній галузі, то медичні університети з початку свого існування використовували компетентнісний підхід у розвитку компетенцій здобувачів, тобто метою всього навчання було надавати освіту задля того, щоб набуті компетенції були використані повною мірою здобувачами у суспільстві.

У медичній освіті компетенції сьогодні відіграють значну роль як «вхідні» та «вихідні» інструменти. Вхідний підхід до компетенцій використовується для визначення мети навчання за спеціалізацією, змісту фахової навчальної програми та оцінювання результатів навчання здобувачів, але повністю залежить від стратегії та тактики викладання дисципліни, яку розроблює викладач. Тобто вхідний пакет компе-

тенцій — це робота викладача. Вихідний підхід використання компетентнісної освіти — це комплекс набутих професійних знань і навичок, які здобувачі здатні застосовувати після закінчення медичного закладу вищої освіти.

На нашу думку, компетентнісний підхід у медичній освіті полягає у тому, що професійні компетенції — це ті самі знання та вміння, а набуття компетенцій відбувається за рахунок набуття знань здобувачами. Набуття знань і набуття компетенцій — це взаємопов'язані підходи, адже набуття знань та їхнє застосування — це важливі компетенції в сучасній медичній освіті.

Оскільки майбутня кар'єра сьогоденішніх здобувачів-медиків є важко прогнозованою, вони мають навчатись самостійно розвивати свої можливості відповідно до потреб ситуації. Здатність до самонавчання є однією з важливих компетенцій, які мають формуватися у вищій школі. Проте контроль за освоєнням загальних й професійних компетенцій та набутих знаннями залишається лише за викладачем.

Найважливішим етапом отримання медичної освіти є навчання в інтернатурі, коли майбутній лікар повинен освоїти загальні та професійні компетенції безпосередньо у практичній медицині, працюючи як помічник лікаря, поруч, пліч-о-пліч з лікарями-наставниками у стаціонарному, ургентному або відділенні інтенсивної терапії, щодня навчаючись і виконуючи вся роботу лікаря. Тому це повинне відбуватися тільки власною присутністю, тобто *of line*. Тільки при такій формі навчання майбутнім лікарям можливо довірити найцінніше — життя людини.

Отже, компетентнісно орієнтоване навчання в медичному закладі вищої освіти пов'язано з активізацією освітнього процесу, якій базується на зміцненні союзу «викладач-здобувач». Останніми роками «обмеження діяльності» внаслідок спочатку інфекційної, а потім воєнної агресії призвели до втрати спілкування та наставництва в освітньому процесі і, як наслідок, до зниження рівня володіння загальними та професійними компетенціями. Водночас відновлення цих втрат ми бачимо в активізації процесу навчання посиленням використанням інноваційних методів навчання, які дадуть змогу наблизити процес навчання до реальної практики, зробити його дослідницько орієнтованим, а це можливо з підвищенням ролі наставника-викладача, завдяки спільній їхній роботі зі здобувачем та можливості безпосереднього контролю виконаної роботи на шляху компетентнісно орієнтованою навчання.

Література

1. Figueroa-Rodríguez B., Figueroa-Sandoval B., Figueroa-Rodríguez K. A. Competence training in higher education: the case of the technological master “Prestación De Servicios Profesionales” from The Colegio De Postgraduados (México). *Procedia — Social and Behavioral Sciences*. 2012. № 46. P. 2389–2393. URL: doi: 10.1016/j. sbspro.2012.05.490.
2. Weinert F. E. Concept of competence: A conceptual clarification / In: Rychen, D. S. & Salganik, L. H. (Eds.). *Definition and selection key competencies*. Gottingen : Hogrefe & Huber, 2001. URL: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.111.1152&rep=rep1&type=pdf>.
3. OECD The definition and selection of key competencies. Executive Summary. Paris : OECD, 2005. P. 4. URL: www.oecd.org/pisa/35070367.pdf.
4. Jude N., Hartig J., Klieme E. *Kompetenzerfassung in pädagogischen Handlungsfeldern Theorien, Konzepte und Methoden*. Bundesministerium für Bildung und Forschung (BMBF). Bonn, Berlin, 2008.
5. The new competence concept in higher education: error or enrichment? / Mulder M. et al. In: Münk D., Schelten A. (Hrsg.) *Kompetenzermittlung für die Berufsbildung. Verfahren, Probleme und Perspektiven im nationalen, europäischen und internationalen Raum*. Bonn: Bundesinstitut für Berufsbildung, 2010. P. 189–204.

ВИКЛАДАННЯ ХІРУРГІЇ ЗДОБУВАЧАМ ОСВІТИ 6-го КУРСУ В УМОВАХ ВІЙНИ В ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ

Міщенко В. В.

д. мед. н., професор, професор кафедри хірургії

Міщенко В. П.

д. мед. н., професор,
професор кафедри акушерства і гінекології

Одеський національний медичний університет

Через війну в Україні з рф та неможливість певної категорії здобувачів бути присутніми на заняттях в очному режимі в Одеському національному медичному університеті застосовано змішану форму проведення занять — звичайне аудиторне навчання і онлайн, або дистанційне навчання [1, с. 109–111].

Дистанційне навчання являє собою сукупність інформаційних технологій для доставки здобувачу вищої освіти основного обсягу на-

ВИМОГИ ДО МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ Макаренко М. О., Костолонова Л. В. <i>Одеський національний медичний університет</i>	109
СУЧАСНА ПІДГОТОВКА ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ НА ОСНОВІ МОДЕЛЮВАННЯ Малюк В. В., Марічерда В. Г. <i>Одеський національний медичний університет</i>	112
ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ АКУШЕРСТВА І ГІНЕКОЛОГІЇ ОНМедУ Марічерда В. Г., Бикова Н. А. <i>Одеський національний медичний університет</i>	114
КОМПЕТЕНТІСНЕ НАВЧАННЯ В МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ Мельниченко М. Г., Елій Л. Б. <i>Одеський національний медичний університет</i>	117
ВИКЛАДАННЯ ХІРУРГІЇ ЗДОБУВАЧАМ ОСВІТИ 6-го КУРСУ В УМОВАХ ВІЙНИ В ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ Міщенко В. В., Міщенко В. П. <i>Одеський національний медичний університет</i>	120
ПЕРЕДКОНЦЕПЦІЙНА ПІДГОТОВКА У ПРАКТИЦІ АКУШЕРА-ГІНЕКОЛОГА Міщенко В. П., Головатюк-Юзефпольська І. Л. <i>Одеський національний медичний університет</i>	124
НЕВИНОШУВАННЯ ВАГІТНОСТІ У ПРАКТИЦІ АКУШЕРА-ГІНЕКОЛОГА Міщенко В. П., Міщенко В. В. <i>Одеський національний медичний університет</i>	127
СТАН ВИКЛАДАННЯ В СУЧАСНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ: ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ Муравйов П. Т. <i>Одеський національний медичний університет</i>	129